

מאוצרות הפרשה

ושלח ביד איש עתי המדברה (טז, כא)

נמצא במדרש עתי שהגיע זמנו למות תוך אותה שנה שהרי הנושא את השעיר אינו עובר שנתו... (החזקוני)

הרב דייטש שליט"א, חתנו של רבי משה הלברשטאם זצ"ל, סיפר כי לפני עשרות שנים, כאשר ילדיו של רבי משה היו צעירים לימים, הוא נסע איתם לקברי צדיקים להעיתיר בתפלה ולשפוך שיח.

תוך כדי נסיעה, בהיותם בין קבר רחל לחברון, הורה רבי משה לנהג המטנדר לעצור בצד הדרך. הוא החזה בידו על הר סמוך, ואמר לילדיו בהתרגשות: "ראו, ילדים חביבים, כאן הוליוו את השעיר לעזאזל שכיפר על עם ישראל בעיצומו של יום הכיפורים..."

"הנכם בודאי זוכרים את מה שלמדתם בחיידר, שמי שהיה מוליד את השעיר לא היה מוציא את נפשו" – הוא הגביה את קולו – "ואף על פי כן הגמרא מספרת שתור גדול של יהודים חשובים רצו לעשות את השליחות הזאת! ומדוע? – משום שהם רצו שבוכותן יכופרו עוונותיהם של ישראל!"

בשלב זה פרץ בבכי, וכשהוא נשנק בדברו המשיך ואמר: "זכרו זאת, ילדים, זכרו זאת היטב! יש כאן מוסר השכל נורא! יהודי צריך להיות מוכן להקריב את נפשו ואת גופו – כדי להיטיב עם חברו!"

הדברים הללו לא היו רק בבחינת "נאה דורש" כי אם גם "נאה מקיים". רבי משה הקריב את עצמו עבור כלל ישראל, ממש כפי שאמר. (לאור הנר) **ויעשו כאשר צוה ה' את משה (טז, לד)** אומר רש"י להגיד שבחו של אהרן שלא היה לובשן לגדולתו, אלא כמקיים גזירת המלך. ויש להבין מה כבוד יש בלבישת בגדי לבן שהיה ס"ד שלבשן לגדולתו, אדרבה בגדי זהב מכובדים מהם? ועוד, וכי אהרן חשוד ללבוש בגדי כהונה לכבודו ולגדולתו??

ביאר החתם סופר דהנה הטעם שביום הכיפורים אהרן לבש את בגדי הלבן ולא את בגדי הזהב, כי זהב מזכיר את חטא העגל ואין קטיגור נעשה סניגור. וא"כ יש לתמוה איזה תקנה יש בבגדי לבן שלבש אהרן, והלוא אין לך קטיגור גדול מאהרן עצמו שהיה לו חלק במעשה העגל? אלא מכאן גופא ראייה מוכחת לך שאהרן עצמו היה נקי וזך מחטא העגל וכל כוונתו היתה לשם שמים.

ומעתה, בעצם עבודת יוה"כ של אהרן בבגדי לבן, היה לאהרן כבוד ותפארת שהרי זה אות ועדות לכך שהוא נקי מחטא העגל, לזה השמיענו הכתוב שבחו של אהרן שלא לבשן לגדולתו להודיע שהוא זך ונקי, אלא "כאשר ציוה ה'" כמקיים גזירת המלך. (משלחן גבוה)

איש אמו ואביו תיראו (יט, ג) דינים שונים נאמרו בכבוד אב ובמוראם, והוסיפה התורה והבטיחה כי מי שזהיר במצוה זו יזכה לשכר רב, כפי שנאמר (שמות כב): "כבד את אביך ואת אמך למען יארכון ימיך על האדמה אשר ה' אלקיך נתן לך". מקשה על כך החיד"א: מדוע דווקא במצוה זו גילתה התורה מהו השכר הצפון לעתיד לבוא למקיימים אותה, ולא הסתירה זאת, כמו בשאר המצוות?

ומתקן, שגלוי וידוע לפני בורא העולם שהגבולות בין הדורות עלולים להטשטש, וכי ההורים עתידים למחול על כבודם, עד שכאשר יבחין אב שבנו קם לכבודו, הוא יאמר לו: מדוע אתה קם? מה פתאום אתה צריך לטרוח? שב נא". ואכן, יכול האב למחול על כבודו וכבודו מחול על פי

הדין, אולם הבן לא יזכה להבטחה לאריכות ימים. מי שרוצה באמת לזכות בכך, צריך לקיים מצוה זו על כל פרטיה ודקדוקיה.

ובגדל השכר המובטח למי שמקיים מצוה זו, סח המשגיח הגה"צ רבי חזקיהו מיישקובסקי שליט"א: נסעתי לוינה, ישב לידי הגאון רבי דוד כהן שליט"א (ר"י חברון) ולבו היה חם בקרבו כשדיבר על רום מעלת מצוה זו וסיפר לי שהיה לו חברותא בשם הרה"ג רבי יעקב ברונשטיין, כשהוא היה בתפרח הוא לימד בישיבת 'תפארת יעקב' של הרב צוויבל בירושלים.

בגיל שלשים ומשהו – גילו בו את המחלה הממארת רח"ל והוא היה נתון בסכנת חיים! הוא בא לשאול אותי מה לעשות, אמרתי לו שאני לא מתמצא בדברים האלו, וזה שאלה לגדולים, תשאל את הגאון רבי משה שפירא... הוא היה יהודי גדול, ת"ח ויודע את סודות התורה.

הוא הלך לרבי משה שפירא, והוא הוציא לו חומש והראה לו כתוב בחומש, "כבד את אביך ואת אמך למען יארכון ימיך" על כיבוד אב ואם יש את הברכה של אריכות ימים! אבא כבר לא היה לו, אך היתה לו אמא אלמנה שעברה את השואה. אמר רבי משה, תקפיד כל יום לבא ולבקר אותה ולדרוש בשלומה ולסייע בידה כפי היכולת.

הוא היה גר בסנהדריה המורחבת ואמא שלו היתה גרה ברחוב פינס. ובאמת – רבי יעקב הנ"ל הקפיד מידי יום ביומו ללכת לאמו ולבקר אותה ולדאוג לה! במשך שבע עשרה שנה הוא הלך כל יום, ולא היה שום סימן למחלה... היא נעלמה! אחרי שבע עשרה שנה אמא שלו נפטרה, מספר הרה"י ר' דוד, באתי לנחם אותו, והוא אמר לי בעצב – הפסדתי גם את אמא, וגם את הזכות של "כיבוד אם", כעת אני לא יודע מה יהיה... מה יגן עלי... ולא הצליח ר' דוד לנחם אותו...

לאחר שבועיים היו לו כאבים חזקים בגב, המחלה חזרה אליו, ותוך תקופה קצרה הוא נפטר לבית עולמו.

ללמדך, גדול כיבוד אב ואם שגורם בפועל ל"למען יארכון ימיך"!! **עד היכן מוראו של אב** – שח רבינו הגאון רבי מאיר צבי ברגמן שליט"א: בתקופת לימודי בכולל חזון איש, אירע שהגר"ח קניבסקי זצ"ל נחלה בחולי הריאות, ותקופה שלא הגיע לכולל, אף שהיה דר באותו הזמן בסמוך ברח' אור החיים בשכירות בדירת קרקע, והלכתי לבקרו וראיתיו שהוא מוטל במיטתו, וא"ל שאביו מרן הסטייפלר זצ"ל אמר לו שסיבת נפילתו למשכב הוא כיון שתקופה קצרה קודם היה הוא אביו בביתו, כדרכו שהיה נכנס לדרוש בשלום המשפחה בדרך הילוכו מהכולל, ובצאתו אמר הסטייפלר שהוא הולך כעת להמדיפים ר' שלום פרידמן בעסק א' מספריו, וא"ל הגר"ח אולי ישאלנו אבי בדבר ספרו של הגר"ח שהיה אצלו בדפוס באותו הזמן, ואחר שנחלה הגר"ח א"ל הסטייפלר זצ"ל שנענש ע"ד זה שהשתמש בו לברר מצב ההדפסה של ספרו. כך אמר לי ר' חיים זצ"ל באותו הזמן שבאתי לבקרו.

והנה יש להתבונן, הלא אביו היה דורש שלומו וטובתו בכל נפשו, והיה נכנס תדיר לראות במצבו, והרי בלא"ה הלך באותו הפעם להדפוס בענייניו שלו, וגם יודעני כמה היה שמח בהדפסת ספריו של הגר"ח, והיה מעורב בכל ספר והיה מגיה וכותב הקדמות וכו', ומ"מ א"ל הגר"ח באמונה שלימה: **אבא אמר לי שנהייתי חולה כי השתמשתי בו לברר על הספר..** (דרכי אורה)

בעבודת ה' תמיד צריך להתקדם!

את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם אני ה' אלקיכם. ושמרתם את חקתי ואת משפטי אשר יעשה אתם האדם וחי בהם אני ה'. לכאורה עלינו להבין: מהי אותה תוספת שמסיפה התורה 'ללכת בהם', הלא בוודאי העושה את מצוות הבורא הולך בדרכי ה' את התשובה נוכל להבין באמצעות המעשה הבא, אותו סיפר הגאון רבי אברהם כהנא שפירא: רבי הלל מהורודנא היה חתנו של רבי חיים מוולאז'ין, תלמיד חכם עצום, אשר האיר את עיני שואליו בהלכה. באחד הימים הגיע להורודנא אדמו"ר חסידי, ורבים מתושבי העיר נכנסו לבקרו וליטול הימנו עצה ותושיה. רבי הלל, שלא נמנה על עדת החסידים, לא ראה חשיבות וצורך לסור למעונו, אולם אף על פי כן, גילה התעניינות בקרב אלו שכן ביקרו – מה נאמר להם על ידי האדמו"ר.

מפיהם נודע לו, כי הרבי נותן למבקרי עצות מועילות לחיזוק יראת השמים שלהם. מששמע זאת, חפץ רבי הלל ללכת ולהתבשר אף הוא מדברי תורתו, אולם הוא התלבט רבות בינו לבין עצמו, האם בהיותו חתנו של רבי חיים מוולאז'ין, גדול תלמידיו של הגר"א – מגדולי המתנגדים לדרך החסידות באותם ימים – ראוי לו לילך אל רבי חסידי.

כך התלבט רבי הלל במשך ימים אחדים, עד שהגיע היום האחרון לשהייתו של הרבי בהורודנא. הבין רבי הלל שאם לא עכשיו – אימתי, וקיבל החלטה להיכנס אליו. בשעת לילה מאוחרת התייצב במעונו, מסתיר את זהותו כרבה של הורודנא, ואמר לו: "שמעתי שכבודו נותן עצות טובות ביראת שמים, ומאחר ואינני מרוצה ממצבי בנושא זה – באתי לשאול כיצד אוכל לעלות ולהתעלות ביראת שמים טהורה." "בשביל לתת לך עצות מועילות" – השיב הרבי – "עלי לשמוע את סדר יומך, ולפי זה אוכל להתאים עבורך את העצה המתאימה לחיזוק יראת השמים שלך..."

רבי הלל הרגיש שלא בנוח. כעת יגלה הרבי מיהו העומד לפניו... אבל כבר לא נותרה לו כל ברירה, והוא החל למנות את סדר יומו בענווה ובפשטות: "כפי שהרבי רואה אנכי אדם זקן, וכרגיל אצל זקנים – הנני מתעורר בשעת בוקר מוקדמת, הולך לבית הכנסת, ולומד עד תפילת שחרית. והואיל ובגילי המתקדם אינני יוצא לעסקי ועתותי ביד, מבקשים ממני מספר יהודים שאלמד עמהם מעט משניות לאחר התפילה. לאחר מכן אני הולך לביתי ואוכל את ארוחת הבוקר. ואחר כך, כפי שצינתי, העסקים ממני והלאה, ומה אעשה אפוא? יושב אני ולומד עד שעת הצהריים. בשעה זו אני אוכל מעט ופורש למנוחת צהריים קצרה.

"או אז באים לביתי יהודים שיש להם סכסוך כלשהו ביניהם. סבורים הם שבשל ניסיון החיים שצברתי יכול אני לפשר ולתווך ביניהם. כך נמשך הדבר עד סמוך לשקיעת החמה. לתפילת המנחה אני הולך לבית הכנסת, ובין מנחה לערבית שוב מבקשים ממני מספר יהודים שאלמד איתם 'עין יעקב'. "לאחר ערבית, אני לומד עם יהודים שמבקשים זאת, דף גמרא, ולאחר ארוחת הערב אני לומד בביתי עד אשר אני מתעייף ופורש לישון. זהו סדר יומי, וכאמור, אינני מרוצה ממצבי ביראת שמים ובעבודת ה'", סיים רבי הלל את דבריו.

השיב הרבי ואמר: "כפי שהנני רואה, הרי אתה מתפלל, לומד תורה ומלמד ועוסק בצרכי ציבור. בנוסף לכל אלה הינך מבקש להיות גם מרוצה. אוי ואבוי יהיה, אם בנוסף לכל זאת תהיה גם מרוצה! ליהודי אסור להיות מרוצה ממצבו הרוחני, אלא תמיד עליו לחפש להשתפר..."

הרי לנו, כי תפקידו של האדם הוא לעולם לא לחוש כי בא אל המנוחה ואל הנחלה – בכל הנוגע לעבודת ה', אלא עליו לשאוף כל העת להתקדם בה, ולהמשיך להתעלות כל ימיו מדרגה לדרגה.

ומכאן, תשובה לשאלתנו: כלפי המלאכים נאמר: "שרפים עומדים ממעל לו". המלאכים תמיד עומדים במעלתם ואינם מתעלים ומתקדמים מעבר לה. אולם האדם לעומתם מצווה תמיד **ללכת**! ליהודי אסור אף פעם להיות מרוצה מעבודתו ולהרגיש שכבר עשה את המצופה ממנו, אלא כל העת הוא מחוייב להתקדם וללכת ממצוה למצוה.

לכן נאמר: "את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו – ללכת בהם", כי זוהי הדרך בעבודת ה': לא להמתין שהמצווה תתגלגל לידך ואז לעשותה, אלא להיות כל הזמן במצב של 'הליכה'. גם לאחר שזכה האדם לקיים מצוה, עליו להמשיך ולתור כל העת אחר הזדמנויות נוספות לגדול ולהתעלות. (ללמדך מאוצרותיו של הרב מרדכי פרוינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

זקן חושב שלא ספר ספה"ע והפיליפיני המטפל בו אומר שהוא שמע שספר

שאלה: מעשה שהיה בזמן שלפעמים שוכח דברים, שהתפלל מעריב ביחידות ביתו וכשהגיע לספור ספה"ע בלילה אחרי מעריב, נזכר שאתמול בלילה שכח לספור ספה"ע, וממילא לא יוכל להמשיך לספור בברכה, ולכן התקשר לבנו לשאול אותו אם יכול להמשיך לספור בברכה. באמצע השיחה אמר הפיליפיני המטפל בו, "אדוני היקר, אני שמעתי היאך אמרת "לשם יחוד" בכזה כוונה אתמול בערב", ולכן הזקן שואל אם יכול לסמוך עליו, האם עדותו מטיל ספק בדבר, ואז יוכל להמשיך לספור בברכה בשאר הימים מדין ספק ספיקא (עי' מ"ב סי' תפ"ט סק"ח).

תשובה: נראה שאם הזקן מאמין לפיליפיני בכל מה שהוא אומר, יש צד גדול שיכול לסמוך עליו, ועכ"פ אפילו אם א"א להאמין אותו, בכל זאת אחרי דיבורו של הפיליפיני, הרי הוא במצב של ספק, וממילא בצירוף השיטות שכל יום הוא מצוה בפנ"ע, נראה שיכול להמשיך לספור בברכה מדין ספק ספיקא. (הרה"ג רבי יו"ט זנגר שליט"א)

תשובה לחידה משובע קודם: צפרים, כאמר ברש"י (יד, ד): "צפרים שמפוטטין תמיד בצפצוף קול".

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת הרב פוצאבי להולדת הבת משפחת הרה"ג אלימלך הורביץ להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחות מהדיזאדה-הרב שטרית-הרב חפוטא להכנס הבן הנכד הנין לעול תורה ומצוות משפחת שלמה שטיין לאירוסית הבת משפחות בן זאב – בלומנפלד להכנס הבן הנכד הנין לעול תורה ומצוות משפחות לונשטיין - קורין להולדת הבת הנכדה משפחות חלמיש-אשכנזי (גני הדר)-דויטש (גני הדר) להולדת הבן הנכד הנין משפחות אסייג-הרב שטרית-הרב חפוטא להולדת הבת הנכדה הנינה משפחות גמיינר – ניכטבורג לאירוסית הבן הנכד משפחות מויאל-אהרן להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחות חנינה להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחות ארסליס-וינשטוק-רייזמן להולדת הנכד הנין בן גני הדר: משפחת כץ לאירוסית הבת משפחת קולין לאירוסית הבן